

กรณีศึกษาการสอบสวนทุจริต

ธนาคารหมินฮ้อย

ในห้องสำนักงานผู้จัดการ สาขากรุงเทพฯ ของธนาคารหมินฮ้อย ซึ่งมีสโลแกนว่า “จะฝากจะถอน เอาหมอนมาด้วย” ชายสองคนกำลังนั่งคุยกันด้วยบรรยากาศเคร่งเครียด

คุณบัญชา

[ทูปโตะ หน้าเครียด] “ผมไม่นึกเลยว่า ผู้หญิงดี ๆ อย่างนี้จะทำกับผมได้” [ดึงจดหมายออกจากซองยื่นส่งมาให้คุณนิติ] “คุณลองอ่านจดหมายร้องเรียนจากลูกค้ายี่สิบนี้ดูซิครับ”

[เล่าต่ออย่างอ่อนอกอ่อนใจ] “คุณแอบจิต ผู้ช่วยแคชเชียร์สาขาของผม เป็นเพื่อนบ้านกับลูกค้า น.ส. อัจฉรย์ แซ่เจ้า ผู้ร้องเรียน ลูกค้าเห็นว่าเธอเป็นผู้หญิง หน้าทีการงานก็ดี เลยกบหากันค่อนข้างสนิทสนม มักฝากเงินสดกับสมุดคู่ฝากให้คุณแอบจิตช่วยนำเข้าบัญชีให้เสมอเพราะไม่ยอมมายืนรอนาน ๆ ฝากเสร็จคุณแอบจิตก็จะนำสมุดคู่ฝากมาคืนให้เรียบร้อยดีทุกครั้ง แต่ที่มีเรื่องก็เพราะสองวันก่อนจำเป็นต้องใช้เงิน จึงไปติดต่อขอถอนที่สาขาคลองลึก แต่เจ้าหน้าที่บอกว่าเงินในบัญชีไม่พอจ่าย ลูกค้าก็โวยวายเพราะฝากเงินไว้ 200,000 บาท ยอดในสมุดก็ 200,000 บาท ทำไมธนาคารไม่จ่ายเงิน พอไปตามคุณแอบจิตที่บ้าน ก็ตอบเสียง ๆ ไม่รู้เรื่อง แถมหลบหน้าหลบตา สงสัยว่าจะถูกโกงจึงร้องเรียนมา”

คุณนิติ

[อ่านจดหมายร้องเรียนจบ] “แล้วลูกค้าล่ะครับ มาพบคุณบัญชาแล้วหรือยัง?”

คุณบัญชา

[ยื่นสำเนาสมุดคู่ฝากให้] “มาแล้วครับ นี่ไงครับสำเนาสมุดคู่ฝากที่ว่า ตัวจริงลูกค้าแกไม่ยอมให้ ทำทางแกงโกรธจัด แต่ผมถ่ายสำเนารายการฝากไว้ตามนี้ ดู ๆ ชักจะไม่ชอบมาพากลซะแล้วล่ะครับ”

คุณนิติรับชุดสำเนาสมุดคู่ฝากของลูกค้า น.ส. อัจฉรย์ แซ่เจ้า จากคุณบัญชามาได้รายการดูก็เข้าใจความหมายของคุณบัญชา เมื่อสังเกตเห็นว่า รายการฝากเงิน 10 งวดสุดท้ายที่พิมพ์บนสมุดคู่ฝากมีรูปแบบตัวอักษรต่างจากรายการต้น ๆ ที่พิมพ์จากระบบงานของธนาคาร

คุณนิติ

[เงยหน้าจากสำเนาสมุดคู่ฝาก] “คุณบัญชาช่วยให้ใครเช็คยอดเงินคงเหลือในบัญชีนี้ให้ผมด่วนเลยนะครับ แล้วคิดว่ามีรายอื่นอีกไหม

คุณบัญชา	<p>ครับที่อาจจะถูกโกงแบบนี้”</p> <p>[ทำท่านี้] “ยังนึกไม่ออกเหมือนกันครับ แต่เรื่องยอดคงเหลือเดี๋ยวผมให้สมุห์บัญชีดำเนินการให้” [หันไปหมุนโทรศัพท์สายใน] “คุณสมุห์เชิญมาพบผู้ตรวจสอบที่ห้องผมหน่อย”</p>
คุณนิติ	<p>[เก็บเอกสาร] “ผมกับคุณประทุษลูกที่มอยากขอห้องใช้เป็นที่ทำงานสักวันสองวัน” [หันไปสั่งคุณประทุษ] “คุณประทุษ เดี่ยวคุณช่วยไปดูเอกสารกับสมุห์บัญชีที่ว่าคุณแอบจิตมีแนะนำลูกค้มาเปิดบัญชีหรือเซ็นรับสมุดคู่ฝากแทนลูกค้บ้างไหม? ...”</p>

พอดีคุณสมุห์ สมุห์บัญชี เดินเข้าประตูมาด้วยสีหน้าซีดเผือด มองคุณนิติและคุณประทุษอย่างไม่ไว้ใจ คุณบัญชาเดินเข้าไปจับมือโอบไหล่กระชับกระชาบอยู่พักหนึ่ง ถึงมีสีหน้าดีขึ้น พยักหน้ายิ้มและเดินนำคุณประทุษออกไปนอกห้อง

ผลการเช็คยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ปรากฏยอดเพียง 40,000 บาทเท่านั้น และพบว่า คุณแอบจิตเซ็นรับสมุดคู่ฝากแทนลูกค้อายุ 5 บัญชี ตามสมุดทะเบียนที่คุณสมุห์ช่วยค้นและถ่ายสำเนามาให้

และเมื่อคุณไปคำขอเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของทั้ง 5 บัญชี ปรากฏว่า มีชื่อคุณแอบจิตเป็นผู้แนะนำให้เปิดบัญชีทั้งสิ้น

เช้าวันที่สอง คุณนิติจึงได้ปรึกษากับผู้จัดการสาขาเพื่อดำเนินแผนการบางอย่างต่อคุณแอบจิต โดยมีคุณสมุห์ให้ความร่วมมือด้วย

หลัง 4 โมงเย็น คุณแอบจิตจึงได้ผลักประตูเดินเข้ามาในสำนักงาน ในขณะที่เพื่อนพนักงานสาขาด้วยกันกำลังเช็คคณับเงินสดในมือกับยอดในงบทดลองกันอยู่พอดี บางคนเงยหน้าขึ้นมายิ้มทักทาย แล้วก็ก้มหน้านับเงินต่อไปเหมือนเป็นเรื่องปกติ

สักครู่หนึ่ง หลังจากสายรายงานให้ผู้จัดการสาขาทราบว่าคุณแอบจิตมาแล้ว ผู้จัดการคุณบัญชาจึงได้โทรศัพท์ถึงคุณสมุห์ สมุห์บัญชี

คุณสมุห์	<p>[เดินมาบอกคุณแอบจิต] “คุณแอบจิตคะ ท่านผู้จัดการขอเชิญไปที่ห้องเดี๋ยวนี้นะ”</p>
----------	---

ที่ห้องทำงานผู้จัดการชั้นสอง

คุณแอบจิตเดินเหลียวหน้าเหลียวหลังขึ้นชั้นสอง ไปพบกับผู้จัดการ

คุณบัญชา	<p>[เชิญให้นั่ง] “เป็นไงครับคุณแอบจิต ไปไหนมาหรือครับ ทำไมถึงเพิ่ง</p>
----------	--

มาทำงาน?”

คุณแอบจิต “ดิฉันไปหาเงินฝากแถวตลาดโรงเกลือมาค่ะ”

คุณบัญญัติ “อ้าว ใครใช้ให้คุณไปล่ะครับ”

คุณแอบจิต “ไปเองค่ะ คือตอนนี้ ธนาคารหมีน้อยของเรา กำลังรณรงค์หาเงินฝากกันนี่ค่ะ ท่านผู้จัดการก็ได้ประชุมชี้แจงกับพวกเราด้วยตัวเองว่าสาขาไหนไม่ได้ตามเป้าจะต้องถูกตัดโบนัส ดิฉันก็อยากช่วยหาเงินฝากให้สาขาด้วย วันนี้ก็ได้ลูกค้ารายใหญ่เป็นเจ้าของบ่อนที่เขมรมาอีกรายค่ะ” [ยิ้มอย่างพากพุ่มใจ]

คุณบัญญัติ “แต่ผมไม่ได้บอกให้เอาเวลาช่วงเปิดทำการของธนาคารไปหาเงินฝากนอกสำนักงานนี้ ดูเหมือนมันจะผิดกฎหมายด้วยนา ! ”

คุณแอบจิต “แหม ถ้าผู้จัดการไม่บอกแล้วใครจะไปรู้คะ ดิฉันได้ยินว่าธนาคารหมีควายคู่แข่งเราทำยิ่งกว่านี้อีกค่ะ แล้ววันนี้ดิฉันก็รับเงินฝากรายย่อยมาเพียงรายละเอียด 1000 บาท 2 รายเท่านั้น เขาขอฝากมาทีเดียวเอง ไม่น่าเป็นไรนะค่ะ”

[... ตอบอธิบายผู้จัดการและคำถามอื่น ๆ ในทำนองนี้ ...]

ขณะนั้นคุณประทุษลูกทีมของคุณนิติ ลงมาหนึ่งที่เก้าอี้รับแขกตรงโตะสมุห์บัญชีหน้าห้องมั่นคง ทำที่คุยกับคุณสมรู้ยู่ชั้นล่าง พลังสังเกตอาการปริยาคุณแอบจิต ที่เดินลงบันไดมาอยู่ที่นั่งโตะทำงานของตัว ซึ่งอยู่ห่างไปจากโตะคุณสมรู้สมุห์บัญชี ไม่มากนัก

คุณแอบจิต [เอะอะ] “เอ๊ะ มีใครมาอยู่ที่โตะฉันนี่” “แล้วนี่กระเป๋าถือของฉันวางไว้ที่ตรงนี้ ใครมาย้ายที่ไป” [ค้นไปมาในกระเป๋าถือแบรนต์เนมราคาแพง สีหน้าซีดลง ๆ นิ่งนิ่งเจี๊ยบ คิ้วขมวด ทำท่าคิดหนัก]

คุณสมรู้สมุห์บัญชีแอบยื่นซองเอกสารที่ปิดผนึกแล้วให้คุณประทุษ แล้วบอกเบา ๆ ให้ช่วยนำซองเอกสารนี้ไปให้คุณนิติซึ่งกำลังรออยู่ที่ห้องผู้จัดการด้วย

ภายในห้องผู้จัดการ

คุณนิติหัวหน้าทีมตรวจสอบและผู้จัดการคุณบัญญัติ พร้อมด้วยคุณประทุษลูกทีมตรวจสอบช่วยกันพิจารณาของที่อยู่ในซองเอกสาร ที่สมุห์บัญชีคุณสมรู้จัดมาให้จากกระเป๋าถือของคุณแอบจิตของที่อยู่ในซองเอกสารนั้น คือ สมุดคู่ฝาก 2 เล่ม

คุณบัญญัติ [ยื่นสมุดคู่ฝาก 2 เล่มให้คุณนิติ หน้ากังวล] “ผมสั่งให้คุณสมรู้สมุห์บัญชีแอบค้นกระเป๋าคุณแอบจิต เจอสมุดคู่ฝากทั้ง 2 เล่มนี้”

คุณนิติ	[ตรวจทบทวนสมุดคู่ฝากทั้ง 2 เล่ม] "เล่มแรกนี่ เป็นสมุดคู่ฝากบัญชีออมทรัพย์ ของนางตู้ทอง เสกทรัพย์สุญ ส่วนเล่มที่ 2 เป็นสมุดคู่ฝากบัญชีเงินฝากพิเศษปลอดภาษีแบบฝากเป็นรายเดือน เท่ากันทุกเดือนเพื่อจะได้รับการโยกวันภาษีเงินได้ของ ดอกเบี้ย เป็นของ น.ส.จันทร์ลา นิทรานินท"
<u>คุณประทุษ</u>	[ยิ้มอย่างสะใจ] "สมุห์บัญชีคุณสมรู้ แจ้งมาว่า สมุดคู่ฝากทั้ง 2 เล่ม ไม่ได้ออกในนามธนาคารแห่งนอน ลูกค้าทั้งสองคนไม่มีชื่อในระบบงานของธนาคารเลย ไม่รู้ว่าจะออกสมุดคู่ฝากนี้ให้ลูกค้าไปได้ อย่างไม่รู้ คุณสมรู้เขายังบอกเลยว่าแอบส่งสั้คุณแอบจิตและพนักงานคนอื่นในสาขาอีกหลายคนมานานแล้ว"
คุณบัญญัติ	[เอ็งไปพัก จากนั้นร้องโอยพลางตอกชกหัวเหมือนแม่ยายเพิ่งเสีย] "โฮ ... คุณแอบจิตนะคุณแอบจิต ตลอด 12 ปีที่ทำงานด้วยกันมา ผมดีกับเธอมาตลอด เป็นคนรับเธอเข้ามาทำงานกับสาขาด้วยซ้ำ ทำไมเธอถึงทำกับผมอย่างนี้ ..."
คุณนิติ	"ใจเย็น ๆ ครับคุณบัญญัติ เราได้หลักฐานไว้ในมือแล้ว ผมต้องสอบสวนให้คุณแอบจิตยอมรับสารภาพให้ได้ ผมขอทราบประวัติคุณแอบจิตเพื่อเป็นข้อมูลเตรียมสอบสวนในวันพรุ่งนี้หน่อยนะครับ"
คุณบัญญัติ	[ตั้งสติ หอบหายใจ] "ได้สิครับ เธอจบผดุงครรภ์ อายุราว 35 ปี สามี เป็นเพื่อนสนิทกับผมตั้งแต่สมัยเรียน มีลูก 5 คน ฐานะเดิมทั่วไปค่อนข้างดี สองปีมานี้ มีข่าวว่าโรงงานลูกเหม็นของสามีขาดทุน เธอเลยเป็นเจ้ามือตั้งวงแชร์กับเพื่อนพนักงานในสาขาอีกหลายคน ผมก็ลงไปด้วยหลายหมื่นบาทเพราะดอกเบี่ยดีไม่หยอก" [แกว่งแขน ยิ้มอาย ๆ] "ส่วนข้อมูลอื่นเดี๋ยวกูจะดูจากแฟ้มประวัติที่ผมก็ได้ครับ ... โอ้ คุณแอบจิต.. " [คุณบัญญัติยังคร่ำครวญไม่เลิกด้วยความเสียดายเงิน]
คุณนิติ	[ไต่ร่องอยู่ครู่ใหญ่] "เอาอย่างนี้ คุณประทุษ เดี๋ยวกูช่วยตรวจนับแบบฟอร์มสมุดคู่ฝากที่ยังไม่ออกให้ลูกค้า (Blank Form) ของสาขาให้ผมที"

จากการตรวจนับสมุดแบบฟอร์มสมุดคู่ฝากทั้งหมดที่เก็บในตู้เอกสารบนชั้นลอยของสาขา พบว่า **ขาดหายไป 15 เล่ม !**

บ่ายวันที่สาม คุณนิติพร้อมกับคุณประทุษ ไปพบผู้จัดการคุณบัญญัติในห้องทำงานอีกครั้งหนึ่ง เพื่อขอตัว นางแอบจิต มาสอบสวน การสอบสวนนางแอบจิตเริ่มขึ้นเมื่อเวลา 16.00 น. ซึ่งสาขาปิดรับ

ฝากเงินจากลูกค้าแล้ว

ภายในห้องประชุมซึ่งใช้เป็นที่สอบสวน

คุณนิติ	[เชิญให้นั่งและทักทาย] "คุณแอบจิต ทำหน้าที่ผู้ช่วยแคชเชียร์มานานเท่าไรแล้วครับ"
คุณแอบจิต	"ประมาณ 3 ปีแล้วค่ะ"
คุณนิติ	"นอกจากจะทำหน้าที่ผู้ช่วยแคชเชียร์แล้วยัง คุณแอบจิตยังหาเงินฝากได้เก่งด้วย ปีนี้หาได้เยอะไหมครับ"
คุณแอบจิต	"ประมาณ 20 – 30 รายเห็นจะได้ค่ะ"
คุณนิติ	[เปิดแฟ้มพลิกดู] "คุณพอจะบอกผมได้มั้ยว่า มีรายไหนบ้างที่คุณแอบจิต เป็นผู้ชักชวนให้มาเป็นลูกค้าของเรา"
คุณแอบจิต	"อ้อ มันมากนะคะ จะลองจดดูนะคะ"

จากรายชื่อลูกค้าเงินฝากที่นางแอบจิตจดให้ว่าตนเป็นผู้แนะนำให้มาฝากเงินกับธนาคารหมิน้อย มีชื่อ น.ส.อัศจรรย์ แซ่เจ้า นางตุ้มทอง เสกทรัพย์สุญ และ น.ส.จันทร์ลา นิทรานินท อยู่ด้วย แต่มีราย น.ส. อัศจรรย์ แซ่เจ้า เพียงรายเดียวที่ปรากฏใน List "รายงานแสดงยอดคงเหลือของบัญชีเงินฝาก" ประจำเดือน มีนาคม พ.ศ. 25X1 ส่วนคนอื่นไม่มีชื่ออยู่ในระบบงานของธนาคาร

คุณนิติ	"คุณรู้จักลูกค้าราย น.ส. อัศจรรย์ แซ่เจ้า ไหมครับ ?"
คุณแอบจิต	[ชะงัก ทำที่ครุ่นคิด] "จำไม่ได้ค่ะ"
คุณนิติ	"อ้าว ... ทำไมจำไม่ได้ล่ะครับ นี่รายชื่อที่คุณแอบจิตเขียนเองว่าเป็นรายชื่อที่คุณแอบจิตแนะนำให้ฝากเงินธนาคารไงล่ะครับ"
คุณแอบจิต	[คิดนานมาก] "จำไม่ได้ค่ะ แต่ถ้าดิฉันรับฝากมาให้เทลเลอร์เขาฝากเข้าบัญชีให้ทุกทีแหละค่ะ" [มองนาฬิกา ทำท่ากระวนกระวาย] "นี่ก็เลยเวลาเลิกงานมานานแล้ว ดิฉันขอกลับไปรับลูกก่อนได้ไหมคะ คุณ"
คุณนิติ	[จ้องหน้า ขยับเข้าใกล้ ทำหน้าเคร่งเครียด] "เคยบ้างไหมครับ ที่คุณแอบจิตรับเงินเขามาแล้วลืมฝากเข้าบัญชีลูกค้า"
คุณแอบจิต	[หลบสายตา] "รายนี้เธอคะ ไม่....ไม่ค่อยแน่ใจค่ะ"
คุณนิติ	"มีหลักฐานอยู่ในมือผมแล้วนะครับ" [เริ่มพูดเสียงดัง]
คุณแอบจิต	"คุณแอบจิต พอทราบไหมครับว่า ลูกค้ารายนี้เขาร้องเรียนธนาคารมาว่า คุณแอบจิต โกงเงินเขา"
คุณแอบจิต	[หน้าเริ่มเปลี่ยนสี ตอบเสียงสั้น ๆ] "มะ..ไม่ทราบค่ะ"

คุณนิติ [ทำเสียงเข้ม] "เขาร้องเรียนว่า คุณแอบจิตรับเงินเขามา เป็นเงินที่เขาขอให้คุณแอบจิตช่วยฝากเข้าบัญชีให้เขา แต่คุณแอบจิตก็ไม่ได้ฝากให้ เมื่อเขามาถอนเงินที่ธนาคารแล้วเขาถอนเงินไม่ได้"

คุณแอบจิต "เป็นไปได้หรือคะ ไม่เห็นใครบอกดิฉันเลยว่าเขามาร้องเรียนเรื่องนี้"

คุณนิติ "เอาหละครับ ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า คุณแอบจิตเอาเงินเขาไปใช้หรือเปล่า"

คุณแอบจิต [กระวนกระวาย เหลียวซ้ายแลขวา]

คุณนิติ "นี่ไงครับ หนังสือร้องเรียนของเขา" [ชูเอกสารในมือ] "แต่ผมจะยังไม่ให้คุณดู จนกว่าคุณจะบอกกันตรง ๆ ว่าคุณเอาเงินเขาไปใช้หรือเปล่า เอาไปเท่าไร"

คุณแอบจิต [ไม่ยอมตอบ คอดก ก้มหน้านิ่ง]

คุณนิติ "ผมคิดว่าเรื่องนี้ ถ้าคุณแอบจิตสารภาพกันตรง ๆ แล้วยอมคืนเงินให้เขา เรื่องร้ายก็คงเบาลง ไม่ต้องถึงตำรวจ ไม่งั้นก็อาจต้องดำเนินคดีอาญา ก็ถึงติดคุกแน่ครับ" [เสียงเข้ม]

คุณแอบจิต [ปากเริ่มสั่น ตาเริ่มแดง]

คุณนิติ "ผมทราบว่าคุณจะเดิมของคุณอยู่ในเกณฑ์ดีและมีลูก ๆ ที่น่ารักถึง 5 คน แต่ทำไมถึงทำอย่างนี้ล่ะครับ ไม่สงสารลูก ๆ ของคุณบ้างเลยหรือครับ พอจะอธิบายกันได้บ้างไหม" [เสียงอ่อนลง]

คุณแอบจิต [เริ่มมีเสียงสะอึกสะอื้น น้ำตาปรึ่ม]

คุณนิติ "นอกจากบัญชี น.ส.อัศจรรย์ แซ่เจ้าแล้วยังมีบัญชีลูกค้ารายอื่นอีกใช้ไหมครับ ที่คุณแอบจิตยกยอกเงินของเขาไว้ด้วย"

คุณแอบจิต [พุกกับโต๊ะ ร้องไห้โฮ]

กว่าบรรยากาศในห้องสอบสวนจะลดความเครียดลงได้บ้างก็กินเวลานานพอควร ในที่สุดคุณแอบจิตก็เงยใบหน้าขึ้นมองเจ้าหน้าที่ตรวจสอบทั้ง 2 คนอย่างขอความเห็นใจ

นาฬิกาข้อมือของคุณนิติบอกเวลา 18.30 น. แล้ว ด้วยความเห็นใจผู้หญิงที่ถูกหน่วงเหนี่ยวอยู่ในห้องสอบสวนจนเลยเวลาเลิกงานปกติ คุณนิติรู้สึกลำบากใจที่จะคาดคั้นต่อ และในที่สุดก็พูดออกมาว่า

คุณนิติ [หน้าไม่สบายใจ ดูนานาฬิกาข้อมือ] "เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ผมก็เห็นใจคุณ จะให้เวลาคุณคิดอีก 1 คืน เพื่อคุณจะได้ทบทวนตัดสินใจอีกครั้ง ถ้าคุณให้ความร่วมมือกับธนาคารในการเคลียร์บัญชีด้วยดี ผมว่าโทษทัณฑ์ก็คงเบาลง ผมจะขอคำตอบจากคุณในวันพรุ่งนี้ก็แล้วกัน วันนี้เย็นมากแล้ว เอาละคุณกลับบ้านไปรับลูกได้แล้ว"

เช้าวันที่สี่ คุณนิติและคุณประทุษ รอคุนแอบจิตพร้อมกันที่ห้องสอบสวน

- คุณนิติ [ยิ้มทักทาย และตั้งกระดามบันทึกคำให้การมาเตรียมอย่างมั่นใจ]
“เฮลละ ผมขอถามต่อจากเมื่อวานนะครับ”
“ข้อแรก คุณรับเงินฝากจากคุณอัศจรรย์ แซ่เจ้าแล้วยังไม่นำเงินเข้าบัญชีให้เขาใช่ไหม”
- คุณแอบจิต [ลอยหน้า พุดเสียงดังฟังชัด] “ไม่ใช่ค่ะ ไม่เชื่อคุณไปถามคุณอัศจรรย์เองซิคะ เมื่อคืนนี้ดิฉันไปหาเขาแล้ว เขาบอกว่าวันนี้จะแวะมาขอหนังสือร้องเรียนคืนค่ะ ! ”
- คุณนิติ [คุณนิติและคุณประทุษทำหน้าตื่น หันมามองกันเอง ทำอะไรไม่ถูกกับท่าทีใหม่ของคุณแอบจิต และซุบซิบกันเองพักใหญ่] “อ้อ..เฮลละ ในเมื่อเป็นอย่างคุณว่า ก็คงต้องพิสูจน์กันอีกครั้ง เรื่องนี้เราผ่านไปก่อนก็ได้ แต่ยังมีประเด็นสำคัญมากอีกประเด็นหนึ่ง คือ คุณรับเงินฝากจากลูกค้าโดยออกสมุดคู่ฝากปลอมให้เขาไป ใช่ไหมครับ?”
- คุณแอบจิต [สวนกลับทันควัน] “ใครบอกคุณ”
- คุณประทุษ [ตบโต๊ะปัง โพล่งออกมาอย่างมีอารมณ์ คุณนิติสะดุ้ง พยายามห้ามแต่ไม่ทัน] “เฮ้ย หนี่วอนชะแล้ว อยากรีบตัวรีใจ เรามีพยานนะเมื่อวานนี้เขาก็ค้นเจอสมุดคู่ฝากปลอมในกระเป๋าถือของคุณ”
- คุณแอบจิต [หันมาจ้องหน้าคุณประทุษอยู่ครู่หนึ่ง แล้วพุดซ้ำๆ] “ นี้อคุณ ! การจะปรักปรำใครง่าย ๆ มันไม่ตึนนะคะ แล้วถ้าเกิดมีใครเจตนาไม่ดีแอบแกล้งเอาสมุดคู่ฝากปลอมมาใส่กระเป๋าถือดิฉันไว้ละ คุณจะรู้ได้ยังไง ”
- คุณนิติ [พยายามยิ้ม] “ง่า..เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ขอให้คุณเขียนคำให้การของคุณลงในบันทึกคำให้การนี้ คุณจะชี้แจงอย่างไร จะปฏิเสธหรือให้การรับสารภาพก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของคุณ” [ยื่นกระดามบันทึกคำให้การส่งให้อย่างอ่อนแรง]
- คุณแอบจิต [มือปิดกระดามทิ้ง ขึ้นเสียง] “ จัน – ไม่ – เขียน คุณจะทำไม ! ”
[ลุกขึ้นยืน ท้าวสะเอว] “จันได้ปรึกษาทนายความของจันมาแล้วด้วย เขาบอกไม่ให้จันเขียนอะไรเป็นลายลักษณ์อักษรทั้งสิ้น อ้ายเรื่องสมุดคู่ฝากปลอมที่ว่าค้นกระเป๋าถือดิฉันนั้น มีสิทธิอะไรกัน” [ชี้หน้าคุณประทุษ] “ถ้าของส่วนตัวจันหายจะว่ายังไง จันไม่แจ้งความตำรวจก็บุญแล้ว เซอะ”

พุดจบคุณแอบจิตก็ถือวิสาสะ สะบัดก้นเดินกระแทกสัน บัง บัง ออกจากห้องสอบสวนไป อย่าง

ไมเคอร์ทำอะไรทั้งสิ้น ปล่อยให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบจากสำนักงานใหญ่ทั้ง 2 นาย นั่งงงเหมือนไก่ตาแตก

อ่านกรณีศึกษา และแบ่งกลุ่มวิจารณ์ตามหัวข้อที่กำหนด จากนั้นให้เลือกตัวแทนขึ้นมาเสนอคำตอบของกลุ่ม

(Briefing 10 min, Role Play 30 min, Discuss 60 min, Present 10 min each, Debrief 10 min, Total 3 hours)

1. อะไรเป็นข้อบ่งชี้ว่าได้มีการทุจริตเกิดขึ้นแล้ว
  2. สรุปขั้นตอนวิธีการทำทุจริตที่เกิดขึ้นในกรณีศึกษา
  3. อธิบายปัจจัยที่เป็นต้นเหตุของทุจริตที่เกิดขึ้นในกรณีศึกษาด้วยสามเหลี่ยมทุจริต
  4. อะไรเป็นสัญญาณบอกเหตุของทุจริตในกรณีศึกษา
  5. จะทราบขนาดทุจริตหรือความเสียหายทั้งหมดได้อย่างไร
  6. ข้อบกพร่องของการควบคุมภายในซึ่งควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข
  7. ขั้นตอนและแนวทางการสอบสวนเป็นอย่างไร อะไรเป็นข้อบกพร่อง
  8. เสนอขั้นตอนและแนวทางการสืบสวนสอบสวนที่ถูกต้อง
-

ตัวละคร

นายบัญชา โยธาทรยศ – ผู้จัดการสาขาธนาคาร
น.ส. สมรู้ ชูทรชน – สมุห์บัญชีสาขาธนาคาร
นางแอบจิต หวังอนาจาร – ผู้ช่วยแคชเชียร์สาขาธนาคาร
นายนิติ ปราบบังราษฎร์ – หัวหน้าทีมตรวจสอบธนาคาร
นายประทุษ ทาสอาชา – ลูกทีมตรวจสอบธนาคาร

หมายเหตุ การควบคุมในธนาคารโดยทั่วไปจะผสมผสานกันระหว่างการแบ่งแยกหน้าที่งาน (Segregation of Duty) การควบคุมคู่ (Dual Control) การดูแลร่วมกัน (Joint Custody) การพิสูจน์ยอดอย่างอิสระ (Independent Balance) และระดับอำนาจการทำรายการ (Level of Authorization) ขึ้นกับจำนวนพนักงาน และระดับการนำระบบสารสนเทศมาสนับสนุน ในกรณีศึกษาที่ สมุห์บัญชีจะเป็นหัวหน้าของฝ่ายปฏิบัติงานทั้งหมดในสาขาซึ่งรับผิดชอบดูแลการบันทึกรายการและการปฏิบัติงานประจำวันทั้งหมดหลังเคาเตอร์ธนาคาร โดยอยู่ใต้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้จัดการ เนื่องจากผู้จัดการมักมีภาระหน้าที่ที่ต้องออกพบลูกค้าเพื่อหารธุรกิจด้านอื่น ๆ ของธนาคารด้วย ส่วนแคชเชียร์จะอยู่ใต้บังคับบัญชาโดยตรงของสมุห์บัญชีอีกที มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรับ-จ่าย ตรวจสอบ และดูแลเงินสดตั้งแต่ห้องมั่นคงจนถึงการกระจายให้กับเทลเลอร์ รวมถึงการผ่านรายการหน้าเคาเตอร์ที่เกินอำนาจของเทลเลอร์ด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หนังสือร้องเรียน น.ส. อัจฉรย์ แซ่เจ้า
สำเนา สมุดคู่ฝากบัญชีออมทรัพย์ น.ส. อัจฉรย์ แซ่เจ้า
สมุดทะเบียนรับสมุดคู่ฝากของลูกค้า
คำขอเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของลูกค้า
สมุดคู่ฝากบัญชีออมทรัพย์ นางตุ้มทอง เสกทรัพย์สุณู
สมุดคู่ฝากบัญชีเงินฝากพิเศษปลอดภาษี น.ส.จันทร์ลา นิตราสนิท
แฟ้มประวัติพนักงาน
แบบฟอร์มสมุดคู่ฝากที่ยังไม่ออกให้ลูกค้า (Blank Form)
รายงานแสดงยอดคงเหลือของบัญชีเงินฝาก
แบบบันทึกคำให้การ

**** ดัดแปลงจากกรณีศึกษาเรื่อง จับไม่มั่นคงไม่ตาย ในหนังสือ วิธีการตรวจสอบทุจริต, พ.ศ. 2532, เจริญ เจษฎาวัวลัย เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน ตัวละคร สถานที่ บทสนทนา เป็นเรื่องสมมติขึ้นเพื่อการศึกษา ผู้ที่จะนำไปเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ทางการศึกษาควรขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ มีข้อเสนอแนะหรือปรับปรุงแก้ไขโปรดแจ้ง นายไพรัช ศรีวิไลฤทธิ์ โทร 08-1903-1457 หรือ pairat@tisco.co.th ... 18 พ.ย. 2551